
האוניברסיטה העברית בירושלים

סילבוס

על ממשל ומשפט - 59926

תאריך עדכון אחרון 14-10-2020

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 2

תואר: מוסמך

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: מדיניות ציבורית

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 2021

סמסטר: סמסטר א'

שפת ההוראה: עברית

קמפוס: הר הצופים

מורה אחראי על הקורס (רכז): פרופ' אליקים רובינשטיין

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: elyrubinstein@mail.huji.ac.il

שעות קבלה של רכז הקורס: בתיאום מראש

מורי הקורס:

תאור כללי של הקורס:

הקורס יעסוק באפיוני הממשל הישראלי על רשויותיו והמסגרת החוקית בה הוא פועל, וכן ביחסי החוץ של המדינה.

מטרות הקורס:

הכרת המסגרת הכוללת של הממשל במבט על ובהסתכלות פרטנית, תוך היעזרות בסיוע מורה הקורס כאיש ממשל בתפקידים שונים.

תוצרי למידה

בסיומו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:

- להכיר ביתר פרטנות את מבנה הממשל על היבטיו השונים.
- להעריך את השירות הציבורי הישראלי על רקע החומרים הנלמדים.
- לבנות תמונה של הממשל לרשויותיו השונות והיחסים ביניהן.
- להרכיב לעובד ציבור תמונה כוללת של הממשל והמשפט הישראלי שתשמש עבורו בהמשך השירות.
- להפנים את ערכי השירות הציבורי (Service Civil).

דרישות נוכחות (%) :
80%

שיטת ההוראה בקורס: הוראה פרונטלית בשילוב השתתפות פעילה של הסטודנטים.

רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:

- מפגש ראשון: מבוא היסטורי לממשל - ישראל
- הממשל העות'מאני: קווי אפיון לרבות אופי הישוב היהודי.
- התקופה הבריטית: המוסדות הבריטים והמוסדות היהודיים בתקופת המנדט.
- הכרזת העצמאות והמעבר ממנדט למדינה.

מפגשים שני ושלישי: חוקי היסוד ושאלת החוקה

- "החלטת הררי" (13.6.1950).
- חוקי היסוד של מדינת ישראל.

מפגש רביעי: כנסת ישראל

- הכנסת ותפקידה כמכוננת, כמחוקקת וכמפקחת על הממשלה.

מפגש חמישי: ממשלת ישראל

- עבודת הממשלה.

מפגש שישי: היועץ המשפטי לממשלה והיועץ המשפטי למשרדי הממשלה

מפגש שביעי: צה"ל, מערכת הביטחון וקהיליית המודיעין

מפגש שמיני: מערכת המשפט ובית המשפט העליון

- הקמת מערכת המשפט בישראל.
- המשפט המהותי.
- שיטת המינויים.
- בית המשפט העליון ועבודתו.
- המשפט העברי ומקומו בישראל.

מפגש תשיעי: זכויות אדם ובג"ץ

- לרבות נושאי דת ומדינה, מיעוטים ואזורי יו"ש ועזה.

מפגש עשירי: סוגיות שפיטה ומבקר המדינה

מפגשים אחד עשר ושנים-עשר: ישראל ושכנותיה - מאמצי השלום והסכמי השלום

- הסכמי שביתת הנשק 1949.
- השלום עם מצרים: הסכמי הביניים 1975, קמפ דייוויד והסכם השלום 1978-1979, הסכמי הנורמליזציה.
- הסכם לבנון 1983.
- ירדן והפלסטינים: מדריד וושינגטון 1991-1993; הפלסטינים: אוסלו 1993, הסכמי אוסלו ב' 1995, קמפ דייוויד 2000.
- ירדן: הסכם סדר היום המשותף 1993, הצהרת וושינגטון 1994.
- הסכם השלום עם ירדן 1994, הסכמי היישום.
- משא ומתן עם סוריה.
- הסכם השלום עם איחוד האמירויות ובחריין.

מפגש שלושה-עשר: יחסי ישראל-ארצות הברית ודיפלומטיה ישראלית

- ישראל וארצות הברית: פרקים בתולדות היחסים.
- הדיפלומטיה הישראלית.

מפגש ארבעה-עשר: דיון מסכם

חומר חובה לקריאה:

מקורות מפגש ראשון:

חובה:

- א' רובינשטיין, "מיישוב למדינה: מוסדות ומפלגות", בתוך הישוב בימי הבית הלאומי (1976) ב' אליאב (עורך), עמ' 136-151, 206-212, 281-284.
- א' רובינשטיין ונ' סולברג, "הכרזת העצמאות של מדינת ישראל: אחרי בלותר (כמעט) הייתה לה עדנה", בתוך א' רובינשטיין, נתיבי ממשל ומשפט (2003), עמ' 179-195.
- הכרזת העצמאות.
- פקודת סדרי השלטון והמשפט.

רשות:

- י' שחר, "הטיטות המוקדמות של מגילת העצמאות", עיוני משפט כ"ז(2) (2002), עמ' 523-600

מקורות מפגשים שני ושלישי:

חובה:

- חוקי היסוד של מדינת ישראל.
- יש לקרוא את התקציר בלבד של פסקי הדין הבאים:
- ע"א 6821/93 בנק המזרחי נ' מגדל, פ"ד מט(4) 221/1995.
- בג"ץ 8260/16 המרכז האקדמי למשפט ועסקים נ' כנסת ישראל (2017).
- בג"ץ 2311/11 אורי סבח נ' הכנסת (2014).

מקורות מפגש רביעי:

חובה:

- חוק יסוד: הכנסת.
- חוק הכנסת, תשנ"ד-1994.
- יש לקרוא את התקציר בלבד של פסקי הדין הבאים:
- א"ב 1095/15 ועדת הבחירות המרכזית לכנסת העשרים נ' ח"כ חנין זועבי (2015).
- א"ב 1806/19 ח"כ אביגדור ליברמן נ' ד"ר עופר כסיף (2019).
- בג"ץ 3301/15 ח"כ זהבה גלאון נ' סיעת הליכוד בכנסת ה-20 (2015).
- בג"ץ 9518/16 פרופ' אלון הראל נ' כנסת ישראל (2017).

מקורות מפגש חמישי:

חובה:

- א' זוהר, בסוף נשאר הפרוטוקול: על עבודת הממשלה ומזכירות הממשלה (2018), עמ' 27-51.
- יש לקרוא את התקציר בלבד של פסקי הדין הבאים:
- בג"ץ 8134/11 עו"ד ורו"ח משה אשר נ' שר האוצר, יובל שטייניץ (2012).
- בג"ץ 4374/15 התנועה למען איכות השלטון בישראל נ' ראש ממשלת ישראל (2016).

רשות:

- ש' ידין, "בג"ץ מתווה הגז הטבעי והחוחה הרגולטורי: שינוי פרדיגמה במנהל ובמשפט הציבורי", משפט וממשל י"ט (2018), עמ' 565-621.

מקורות מפגש שישי:

חובה:

- א' רובינשטיין: "יועץ ממשלתי לממשלה ואכיפת החוק: מטלות ומורכבות במדינה יהודית דמוקרטית ומקוטבת", בתוך א' רובינשטיין, נתיבי ממשל ומשפט, עמ' 41-51. הופיע גם במחקרי משפט י"ז (2001), עמ' 7-16.
- ד' בן-אוליאל וי' יועז, "היועץ המשפטי לממשלה - דברי ימי המחלוקת: שיחה עם אהרון ברק", משפט וממשל י"ח (2017), עמ' 495-517.

רשות:

- דוח הוועדה הציבורית לבחינת דרכי של המינוי של היועץ המשפטי לממשלה ונושאים הקשורים לכהונתו (ועדת שמגר) (תשנ"ח-1998).
- א' זילבר, בשם החוק: היועץ המשפטי לממשלה (2012).

מקורות מפגש שביעי:

חובה:

- חוק יסוד: הצבא.

- א' רובינשטיין, "על חוק יסוד: כבוד האדם וחירותו ומערכת הביטחון", עיוני משפט כ"א (1) (1997), עמ' 21-61. הופיע גם בנתיבי ממשל ומשפט, עמ' 225-262.
- א' רובינשטיין, "ישראל - הביטחון והמשפט: מבט אישי", בתוך ספר אליהו מצא (2015), עמ' 99-114.

רשות:

- א' רובינשטיין, "הביטחון והמשפט: מגמות", הפרקליט מ"ד (1999), עמ' 409-422. הופיע גם בנתיבי משפט וממשל, עמ' 263-277.

מקורות מפגש שמיני:

חובה:

- חוק יסוד: השפיטה.
- חוק בתי המשפט [נוסח משולב], תשמ"ד-1984.
- יש לקרוא את התקציר בלבד של פסקי הדין הבאים:
- בג"ץ 466/07 ח"כ זהבה גלאון נ' היועץ המשפטי לממשלה, פ"ד סה (2) 44 (2012).
- בג"ץ 6298/07 יהודה רסלר נ' כנסת ישראל, פ"ד סה (3) 1 (2012).
- בג"ץ 1877/14 התנועה למען איכות השלטון בישראל נ' הכנסת (2017).
- בג"ץ 1892/14 האגודה לזכויות האזרח בישראל נ' השר לביטחון פנים (2017).

רשות:

- א' רובינשטיין, שופטי ארץ (1980).
- נ' ברון, משפט, יצרים ופוליטיקה (2014).

מקורות מפגש תשיעי:

חובה:

- ב' מדינה, דיני זכויות האדם בישראל (2016), עמ' 15-51.
- יש לקרוא את התקציר בלבד של פסקי הדין הבאים:
- בג"ץ 5100/94 הועד הציבורי נגד עינויים בישראל נ' ממשלת ישראל, פ"ד נג (4) 817 (1999).
- בג"ץ 244/00 עמותת שיח חדש נ' שר התשתיות, פ"ד נו (6) 25 (2002).
- עע"מ 5875/10 התנועה המסורתית נ' המועצה הדתית באר שבע (2016).
- בג"ץ 746/07 נעמי רגן נ' משרד התחבורה, פ"ד סד (2) 530 (2011).
- בג"ץ 7120/07 אסיף ינוב גידולים בע"מ נ' מועצת הרבנות הראשית לישראל (2017).

מקורות מפגש עשירי:

חובה:

- חוק יסוד: מבקר המדינה.
- יש לקרוא את פסקי הדין מן השיעור הקודם, וכן יתכן שיוספו חומרים נוספים.

מקורות מפגשים אחד עשר ושנים-עשר: ישראל ושכנותיה - מאמצי השלום והסכמי השלום

חובה:

- א' רובינשטיין, "השלום בין ישראל לירדן: אנטומיה של משא ומתן", בתוך משרד החוץ, 50 השנים הראשונות (2004), עמ' 194-204.
- א' רובינשטיין, "השלום בין ישראל לירדן: פרקים בעשייתו", בתוך שכנים במבוך: יחסי ישראל-ירדן (2004), עמ' 135-169.
- הסכמי קמפ דייוויד.
- הסכם השלום עם מצרים.

-
- הסכם אוסלו.
 - הסכם השלום עם ירדן.
 - הסכם השלום עם איחוד האמירויות ובחריין.

רשות:

- א' רובינשטיין, דרכי שלום (1992), עמ' 195-224, 310-341.
- א' רובינשטיין, "חווה השלום עם ירדן", המשפט ג' (1996), עמ' 347-361.

מקורות מפגש שלושה - עשר: יחסי ישראל-ארצות הברית ודיפלומטיה ישראלית
חובה:

- ח' בר און, "חמישה עשורים של יחסי ישראל-ארצות הברית", בתוך עצמאות: 50 השנים הראשונות (1998) א' שפירא (עורכת), עמ' 377-408.
- א' רובינשטיין, דרכי שלום (1992), עמ' 163-194.

חומר לקריאה נוספת:

הערכת הקורס - הרכב הציון הסופי :

- מבחן מסכם בכתב/בחינה בעל פה 0 %
- הרצאה 0 %
- השתתפות 0 %
- הגשת עבודה 100 %
- הגשת תרגילים 0 %
- הגשת דו"חות 0 %
- פרויקט מחקר 0 %
- בחנים 0 %
- אחר 0 %

מידע נוסף / הערות:

- תתכן אפשרות לציון מיטיב של 5 נקודות לעידוד השתתפות פעילה.
- תהא חובת מצלמות ככל שהלימודים יתקיימו באופן מקוון.